

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อช่วยให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางความร่วมมือต่างๆ อาทิเช่น กลุ่มผู้ค้าน้ำมัน กลุ่มความร่วมมือการค้าเสรี และกลุ่มความร่วมมือทางภูมิภาค เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงบทบาทเศรษฐกิจโลกส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียเริ่มมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ซึ่งกรอบความร่วมมืออาเซียนบวกสาม เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่ม 3 ประเทศ ได้แก่ จีน เกาหลี และญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยุควิฤกษ์เศรษฐกิจของโลก ที่ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่างๆ เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ความต้องการสินค้าในตลาดโลกลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในตลาดส่งออกหลัก คือ สหรัฐอเมริกา มูลค่าการนำเข้าสินค้าลดลงตามภาวะเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคอาเซียนที่เริ่มมีบทบาทในเศรษฐกิจโลก สถิติการส่งออกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551 ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนมีมูลค่าถึง 661,566 ล้านบาท มูลค่าการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่า 667,747 ล้านบาท มูลค่าการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่า 769,774 ล้านบาท (ตารางที่ 1) มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปยังกลุ่มอาเซียนมีมูลค่ามาก

โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทยส่วนใหญ่ จะเป็นสินค้าประเทศอุตสาหกรรม โดยมีสัดส่วนร้อยละ 75.30 สินค้าเกษตรกรรม ร้อยละ 11.32 สินค้าแร่และเชื้อเพลิงร้อยละ 6.79 และ สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ร้อยละ 6.59 (ตารางที่ 2) จากสัดส่วนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยเป็นฐานการผลิต ปัจจัยการผลิตที่สำคัญของโลก หากพิจารณาสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย 20 อันดับแรกจะพบว่า สินค้าส่งออกจะอยู่ในทุกหมวดอุตสาหกรรม สินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงสุดของประเทศไทยได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ อิทธิฤทธิ์และเครื่องประดับ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรรไฟฟ้า เหล็ก เป็นต้น (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1.1 ตลาดส่งออกสำคัญของไทย

ปี	มูลค่า : ล้านบาท				สัดส่วน : ร้อยละ		
	อาเซียน	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ	EU(27)	อาเซียน	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ
2546	471,956	565,095	507,836	1,095,800	16.99	15.27	32.95
2547	541,488	622,497	579,458	1,277,760	16.07	14.96	32.99
2548	602,900	680,322	603,096	1,576,505	15.33	13.59	35.52
2549	623,931	740,696	685,248	1,858,317	15.00	13.88	37.64
2550	625,037	669,511	747,953	2,130,526	12.63	14.11	40.18
2551	661,566	667,747	769,774	2,432,894	11.41	13.16	41.58

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 1.2 โครงสร้างสินค้าออกของไทย (มูลค่า : ล้านบาท)

ปี	สินค้าเกษตรกรรม	สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร	สินค้าอุตสาหกรรม	สินค้าแร่ และเชื้อเพลิง	สินค้าอื่นๆ
2546	365,038	247,582	2,542,798	95,640	74,573
2547	414,524	255,650	2,994,111	148,087	61,318
2548	418,070	280,161	3,470,161	206,894	63,406
2549	499,675	303,070	3,808,883	262,554	63,190
2550	522,532	327,300	4,154,483	258,268	39,536
2551	662,229	385,771	4,405,984	397,376	11

ตารางที่ 1.3 สัดส่วน โครงสร้างสินค้าออกของไทย

ปี	สัดส่วน : ร้อยละ				
	สินค้าเกษตรกรรม	สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร	สินค้าอุตสาหกรรม	สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	สินค้าอื่นๆ
2546	10.98	7.44	76.46	2.88	2.24
2547	10.70	6.60	77.29	3.82	1.58
2548	9.42	6.31	78.18	4.66	1.43
2549	10.12	6.14	77.14	5.32	1.28
2550	9.86	6.17	78.36	4.87	0.75
2551	11.32	6.59	75.30	6.79	0.00

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 1.4 สินค้าที่ส่งออกสำคัญ 20 รายการแรกของไทย

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)		% เปลี่ยนแปลง	
		2550	2551	2550	2551
1	เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ	597,060	605,314	5.52	1.38
2	อัญมณีและเครื่องประดับ	185,150	274,093	32.38	48.04
3	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	447,109	513,154	23.38	14.77
4	แผงวงจรไฟฟ้า	290,350	237,973	8.50	-18.04
5	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	157,686	176,877	17.65	12.17
6	ข้าว	119,215	203,219	21.43	70.46
7	น้ำมันสำเร็จรูป	140,716	259,739	1.39	84.58
8	เม็ดพลาสติก	179,512	181,159	4.74	0.92
9	เคมีภัณฑ์	135,073	141,694	3.52	4.90
10	ผลิตภัณฑ์ยาง	125,961	149,895	7.41	19.00

ลำดับ ที่	รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)		% เปลี่ยนแปลง	
		2550	2551	2550	2551
11	ยางพารา	194,339	223,628	-5.42	15.07
12	อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	109,024	128,924	-3.56	18.25
13	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	149,901	139,367	48.61	-7.03
14	เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ	128,989	123,852	35.04	-3.98
15	เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	110,262	107,113	26.07	-2.86
16	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	105,227	101,843	-13.67	-3.22
17	เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	105,908	103,665	-19.49	-2.12
18	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	79,292	88,587	10.54	11.72
19	น้ำตาลทราย	43,807	47,638	55.84	8.74
20	หนังสือและสิ่งพิมพ์	25,352	47,809	546.36	88.58

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

จากสถิติจะเห็นว่าการส่งออกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจไทย เนื่องจากเป็นตัวจักรสำคัญในการช่วยเพิ่มรายได้ให้ประเทศ และส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว แม้แต่ในยามที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจการส่งออกนับเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้เศรษฐกิจไทยพ้นจากภาวะตกต่ำได้ ในระยะเวลาที่ผ่านมา ไทยอาศัยความได้เปรียบเทียบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำนวนมากและค่าจ้างแรงงานต่ำ ช่วยควบคุมต้นทุนการผลิตสินค้าให้อยู่ในระดับไม่สูงนัก จึงสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก สินค้าส่งออกของประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าส่งออกจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมาก โดยการศึกษาในครั้งนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบของการส่งออกสินค้าที่สำคัญของประเทศไทย 20 อันดับแรก ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม ว่ามีแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันมากน้อยเพียงไร โดยจะศึกษาสภาพทั่วไปของสถานการณ์การนำเข้าสินค้าในประเทศสมาชิก สถานการณ์การส่งออกสินค้า และวัดความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) พลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Dynamic Revealed Comparative) และส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ช่วยในการวิเคราะห์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสถานการณ์การส่งออกสินค้าที่สำคัญ 20 อันดับแรก ของประเทศไทย ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม
2. เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าที่สำคัญ 20 อันดับแรก ของประเทศไทย ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม
3. เพื่อทราบนโยบายการส่งออก และ นำเข้า สินค้าที่สำคัญ 20 อันดับแรก ของประเทศไทย และ กลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการส่งออก สินค้าของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษา จะช่วยให้สามารถทราบถึงภาพรวมของการส่งออกสินค้าที่สำคัญ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างประเทศ จะช่วยให้ทราบว่าประเทศใด ที่สินค้าของประเทศไทย มีศักยภาพในการแข่งขันสูงกว่ากัน และเป็นที่เป็นต้องการของตลาดประเทศกลุ่มอาเซียนบวกสาม เพื่อที่จะได้ส่งเสริมการผลิต นอกจากนี้ผลการยังสามารถใช้งานศึกษานี้เป็นแนวทางช่วยตัดสินใจแก่ผู้ส่งออก ในการส่งสินค้าไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาสภาพทั่วไปของประเทศสมาชิก อาเซียนบวกสาม สินค้านำเข้า ครอบคลุมมีอู่ทางการค้า สถานการณ์การส่งออก ปัญหาและอุปสรรคของการค้าระหว่างประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ อาเซียนบวกสาม

ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) พลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (DRCA) และส่วนแบ่งตลาดคงที่ (CMS) ในการส่งออกสินค้าที่สำคัญ 20 อันดับแรก ของประเทศไทย ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม

สินค้า ที่พิจารณา คือ

- 1) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (HS 8471)
- 2) อัญมณีและเครื่องประดับ (HS 71)
- 3) รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (HS 87)
- 4) แผงวงจรไฟฟ้า (HS 8542)
- 5) เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ (HS 72)

- 6) ข้าว (HS 1006)
- 7) น้ำมันสำเร็จรูป (HS 2710)
- 8) เม็ดพลาสติก (HS 3901)
- 9) เคมีภัณฑ์ (HS 38)
- 10) ผลิตภัณฑ์ยาง (HS 4005)
- 11) ยางพารา (HS 4001)
- 12) อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (HS 1604)
- 13) เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล (HS 84)
- 14) เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ (HS 85)
- 15) เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ (HS 8415)
- 16) เสื้อผ้าสำเร็จรูป (HS 61)
- 17) เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ (HS 8527)
- 18) ผลิตภัณฑ์พลาสติก (HS 3926)
- 19) น้ำตาลทราย (HS 1701)
- 20) หนังสือและสิ่งพิมพ์ (HS 49)

กลุ่มประเทศอาเซียนบวกสามที่พิจารณาได้แก่

- 1) มาเลเซีย
- 2) ฟิลิปปินส์
- 3) อินโดนีเซีย
- 4) สิงคโปร์
- 5) บรูไน
- 6) ลาว
- 7) กัมพูชา
- 8) เวียดนาม
- 9) พม่า
- 10) ญี่ปุ่น
- 11) จีน
- 12) เกาหลีใต้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright by Chiang Mai University
All rights reserved